

Folium officiale Dioecesis Lavantinae.

Cerkveni zaukaznik za Lavantinsko škofijo.

Kirchliches Verordnungs-Blatt für die Lavanter Diözese.

Inhalt. 124. LII. sklepni zapisnik o pastoralnih konferenčnih vprašanjih za leto 1910 v Lavantinski škofiji. — 125. Dubia zum Motu proprio „Supremi disciplinae“. — 126. Verlängerung der Ab-lässe für die Teilnehmer an der Anbetung des ausgelegten allerheiligsten Altarsakramentes. — 127. Verlängerung des Ablass-Indultes für jene

Gläubigen, welche wenigstens jede zweite Woche beichten. — 128. Sveta obhajila, darovana za svetega očeta Pija X. v letu 1911. — 129. Ausschreibung der Religionslehrerstelle an der Volksschule I und Bürger-schule für Knaben in Marburg. — 130. Literatur, Slovstvo. — 131. Diözesan-Nachrichten.

124.

LII. sklepni zapisnik o pastoralnih konferenčnih vprašanjih za leto 1910 v Lavantinski škofiji.

A.

Rešitev konferenčnih vprašanj.

(Cerkveni zaukaznik za Lavantinsko škofijo, l. 1910, I. odst. 4).

I. Pastoralno vprašanje.

V cerkvah se nahajajo izpovednice, pridžnica in sv. križev pot. Kaj določuje sveta katoliška Cerkev zlasti zastran izpovednic in sv. križevega pota? Znamenitejši sv. križevi poti in izpovednice v posameznih cerkvah dekanije se naj opišejo.

Prav obširno pa zanimivo vprašanje je izdelalo 47 gg. poročevalcev. Elaborati so večidel vsi prav natančni ter kažejo, da so se poprijeli gg. izdelovalci predmeta z velikim veseljem. V prvi vrsti je govor v elaboratih o izpovednicah, potem o pridžnicah in slednjič o svetih križevih potih. Številne določbe svete katoliške Cerkve zlasti zastran izpovednic in sv. križevega pota so registrirane natanko. Pri sv. križevem potu je gg. poročevalcem med drugimi viri dobro služila razprava o „pobožnosti svetega križevega pota“ v teologičnem listu: Voditelj v bogoslovni vedah. V Mariboru, 1901. Leto IV. Zvezek 2. 3. 4. Tudi znamenitejši sv. križevi pote in izpovednice v posameznih cerkvah dekanij Lavantinske škofije so opisali gg. elaboranti prav dobro.

I. Izpovednice.

V prvem poglavju 14. seje svetega Tridentinskega zbora beremo: „Si ea in regeneratis omnibus gratitudo erga Deum esset, ut iustitiam in Baptismo, ipsius beneficio et gratia susceptam, constanter tuerentur, non fuisset opus, aliud ab ipso Baptismo Sacramentum ad peccatorum remissionem esse institutum. Quoniam autem Deus, dives

in misericordia, cognovit figmentum nostrum, illis etiam vitae remedium contulit, qui sese postea in peccati servitute et daemonis potestate tradidissent, Sacramentum videlicet Poenitentiae; quo lapsis post Baptismum, beneficium mortis Christi applicatur.“ In izpovednica v cerkvi je tisti sedež, kamor se zaupno zatekajo grešniki, da najdejo usmiljenje pri Bogu. V najstarejših krščanskih časih je bila izpovednica preprost, odprt sedež za mašnika. Dokaz temu je starejši obred pri deljenju zakramenta sv. pokore — polaganje rok na glavo izpovedenčeve; dokaz temu pa so tudi kameniti sedeži, ki se še dandanes shranjujejo v katakombah in ki so nekdaj služili duhovniku pri izpovedovanju. V stari kapeli v Regensburgu na Bavarskem najdemo sliko, ki nam predstavlja delitev zakramenta sv. pokore iz zelo starih časov: izpovedujoči mašnik, kanonik, sedi na nizkem stolu in zakriva svoj obraz s prtom proti izpovedeneu, ki pred njim kleči na klečalu s sklenjenimi rokami.¹ Take izpovednice so stale navadno v presbiteriju blizu altarja. Ko so začeli rabiti v presbiteriju pregrado (cancelli) med gornjim in spodnjim svetiščem, so postavljali izpovednice k ograji, medtem ko je izpovedenec klečal za njo. Prostor v gornjem svetišču od altarja do pregrade so imenovali v prvih časih „tribunal“, sodišče, ker se je tukaj posluževal škof ali mašnik svoje izpovedne oblasti. Če so tudi posamezne kapele in altarji imeli posebno ograjo, se je izpovedovalo tudi tamkaj. Tako zaukazuje še sv. Karol Boromejski, da naj bo sedež za izpovednika postavljen znotraj v ograjeni kapeli, klečalo za izpovedenca pa zunaj ograje. Može so se izpovedovali blizu altarja, ženske pa pri

¹ Dr. G. Jakob, Die Kunst im Dienste der Kirche. Fünfte, verbesserte Auflage. Landshut, 1901. Str. 258.

ograj, ker jim je bil prepovedan vstop v gornje svetišče. Če takih ograj ni bilo v cerkvi, so jih za izpovedovanje nalašč postavili ter jih za vselej združili z izpovednikovim sedežem. Tako je nastala sedanja oblika izpovednic, ki je v rabi od 16. stoletja sem v cerkvah, kajti po škofjskem zboru v mestu Sevilla l. 1512 že beremo o naših izpovednicah, ki so jih imenovali „*confessaria*“ ali „*confessionalia*.“

Posebnih določil zastran izpovednic še do tedaj ni bilo. Ker so se pa tekom časa zlasti še pred reformacijsko dobo godili pri izpovedovanju razni neredi, je prišlo v obrednik „*Rituale Romanum*“, ki ga je ukazal izdati sveti Tridentinski zbor (1545—1563) gledé na izpovednice določilo, kakor ga beremo dobesedno tudi v našem škofjskem obredniku in se glasi: „*Habeat (sacerdos) in Ecclesia sedem confessionalem, in qua sacras confessiones excipiat: quae sedes patenti, conspicuo, et apto Ecclesiae loco posita, crate perforata inter poenitentem et Sacerdotem sit instructa.*“¹ To splošno odredbo so škofjske sinode in pokrajinski cerkveni zbori v podrobnostih razširili in tako je Lavantinska škofjska sinoda l. 1906 v tem oziru to-le zaukazala: „*Sedes quoque confessionalis tum collocatione sua tum extructione fideles ad confitendum admoneat atque alliciat. Ne igitur confessionale in aliquo tenebricoso ecclesiae angulo abscondatur, sed in apto, patenti, conspicuo loco ponatur; ne sit tam informe, ut hominibus appareat tamquam aliquot tormentum, sed sit dignae et augustae speciei, quippe quum sit supellex primario quidem destinata practico usui, secundario autem architectonico decori; debet insuper, ut rubricae praescribunt, instructum esse crate perforata inter poenitentem et sacerdotem et tabella casuum reservatorium. Praeterea consulant sacerdotes, quum conficiatur sedes confessionalis, sanitati suae; ne igitur sit internum spatium tam parvum, ut pedes sedendo protendi non possint, neve sedile sit tam angustum vel tam depressum aut alte affixum, ut insidere ibi homini valde laboriosum sit.*“²

Provincijalni koncil, ki se je vršil l. 1906 v Solno-gradu, predpisuje zastran izpovednic: „*Confessionalia autem ita instructa sint, ut ex utraque parte scamnis ad genuflectendum et cratibus perforatis et mobili foricula intus oclusis sacerdos a poenitente dividatur; crates autem, si fuerint ex tot ligneis regulis confectae, istae taliter iuxtapositae habeantur, ut ne digitulus quidem per intervalla transire valeat.*“³

Koncil, ki se je vršil leta 1860 v Kolinu, dopušča izpovedovanje edino le v cerkvi, in sicer v izpovednicah, ki jih vsi vidijo (in *ecclesia tribunalibus omnium oculis expositis*) ter dovoli, da se sme le izjemoma izpovedovati tudi v zakristiji pri odprtih vratih: „*Quum vero in sacristia feminae ob causam, quam diximus (surditatem), confitentes audiuntur, id ne aliter atque ianua aperta fiat, strenue prohibemus.*“ Imenovani cerkveni zbor terja tudi, da naj gori zmeraj luč na izpovednici pred in po solnčnem zahodu: „*Ante vel post solis lucem confessionale semper sit lumine illustratum.*“¹

Poglavitna cerkvena določila zastran izpovednic se torej glasijo:

a) izpovednica naj bo v cerkvi, in sicer tako postavljena, da jo vsi ljudje lahko vidijo, ne pa v kakem skritem, temnem kotu. V zakristiji sme biti izpovednica le za glušee. Prostor za izpovednico bodi pripraven, zato je modro in svetovati, da se pri stavbah novih cerkev že v načrtu določi prostor za izpovednice.

b) Izpovednice naj bodo praktične za izpovednika in izpovedenca, ne pa njune mučilnice; naj se tudi ozira na zdravje obeh; naj bodo prostorne za izpovednika in tako globoke, da lahko stegne noge; na vrhu izpovednice naj bo primerna odprtina, da se more zračiti. Izpovedenec pa naj ima primeren klečalnik in dovolj prostora, da lahko poklekne. Dobro je tudi, če je prostor za izpovedenca zaprt ali vsaj toliko zakrit, da ga drugi ljudje ne morejo opazovati, ko se izpoveduje. V arhitektoničnem oziru naj bodo izpovednice iz trdega lesa in primerne slogu cerkve, v kateri stojé. Naj ne bodo preveč okorne in preproste, temveč naj bodo dostojno napravljene, tako da vzbujajo pri ljudeh spoštovanje in pobožnost, ne pa zasmeh in zaničevanje. Na strani izpovedenčevi naj bo sv. razpelo ali pa kaka podoba n. pr. podoba dobrega pastirja, izgubljenega sina, izpokornice sv. Magdalene. Tudi nad izpovednico morejo biti primerne podobe.

c) Med izpovednikom in izpovedencem mora biti okence s trdim, gostim omrežjem. Sv. Karol Boromejski terja: „*Affigantur lamina ferrea plena foraminum, quae singula instar ciceris minuta parvae sint.*“ Sv. Karol Boromejski hoče celo ključavnico na izpovednici: „*Habeat ostium cum sera clavique, ut, cum confessarius in eo non est, ne ibi cum irreverentia ministerii, quod ibi agitur, laici vagique et sordidi homines sedeant, otioseque dormitent.*“

Bruno Irgolitsch, rojen v Mariboru, sedaj železniški uradnik v Donawitzu pri Ljubnem na Gornjem Štajerskem, je meseca marca t. l. semkaj poslal izpovedniško okno, po sistemu Dr. Sebastiani Mayer in B. Irgolitsch, ki ga

¹ *Collectio rituum Dioeceseos Lavantinae. Marburgi, 1896. Tit. IV. cap. 1 alin. 8. Str. 51.*

² *Synodus dioecesana Lavantina anno 1906 concita et facta. Marburgi, 1907. Cap. CXXVII. I. Str. 452.*

³ *Acta et constitutiones Concilii Provinciae Salisburgensis anno 1906 celebrati. Salisburgi, 1910. Sect. III. Cap. V. Art. III. alin. 198.*

¹ Joh. Gerhardy, *Praktische Ratschläge über kirchliche Gebäude, Kirchengeräte und Paramente. Paderborn, 1895. Str. 116.*

je sam iznašel. Okno, ki je v zdravstvenem oziru priporočila vredno, je bilo na škofijski sinodi l. 1911 postavljeno vsem čč. gg. sinoditom v pogled. Obstoji iz dveh vsporednih okvirov, med katerim je običajno, precej redko leseno omrežje. Obojni okvir je vodoravno predeljen v tri enaka polja; pri zunanem pritrjenem okviru je v srednje, pri znotranjem, premakljivem pa v oboje stransko (zgornje in spodnje) polje vdelana steklena šipa tako, da stoji odprtini v enem okviru nasproti šipa v drugem okviru. S tem je doseženo, da sapa iz ust izpovedenca ne prihaja naravnost k izpovedniku, in narobe, da pa se moreta razumeti, kakor da bi govorila naravnost eden drugemu na uho. Izpovednik tudi more od izpovedenca naravnost skozi omrežje sprejeti n. pr. izpovedni listek, ker se da notranji okvir brez težave pridvigniti. Da šipe ne postanejo rosne, je dobro, pred porabo jih nadrgniti z navadnim milom. Izpovedniško okno stane 12 K, ter se naroči pri iznajditelju B. Irgolitsch v Donawitzu pri Ljubnem.

d) V oddelku za izpovednika naj visi tablica s pridržanimi grehi iste škofije. „Tandem demum volumus et praecipimus, ut schedula casuum reservatorum typis impressa vel scripta in ecclesiis affigatur locis, pro confessionibus destinatis. Schedules pro ecclesia Nostra cathedrali contineant casus reservatos et extensionem facultatis absolvendi ab eis ad omnes confessarios, qui in hac ecclesia confessiones poenitentium excipiunt“.¹

Zagrinjal na izpovednici cerkvena določila ne terjajo. Časopis „Der katholische Seelsorger“ odgovori v letniku 1890, stran 245, na tozadevno vprašanje: „Kirchliche Bestimmungen, welche genannte Vorhänge mit klaren Worten gestatten oder verbieten, sind uns nicht bekannt, scheinen auch nicht vorzuliegen“. Znani rubricist de Herdt pa piše: „Non laudabile esse, quod velum appendatur ab anteriori parte confessionalis, ita ut confessarius conspici nequeat: ritualia enim praescribunt, non ut velum appendatur, sed ut confessarius oculos custodiat“. (S. Lit. Praxis, tom. III. pag. 210. edit. IV. Lovanii.)²

Kakšne naj bodo torej izpovednice, da so v vsakem oziru primerne za izpovednika in za izpovedenca? Janez Gerhardy piše v svoji že imenovani knjigi: „Der Sitz sei breit 0.70—0.80 m, tief 0.40—0.45 m, hoch 0.46—0.48 m, die Armlehne für den Geistlichen wie für den Pönitenten sei hoch 0.80—0.90 m, und breit 0.12 m, die Kniebank für den Pönitenten sei breit 0.30—0.35 m (in senkrechter Entfernung von der vorderen Kante der Armlehne) und hoch 0.20 m, die ganze Tiefe des Beichtstuhles in der Mitte von der Rückwand bis zur Tür

sei 1.20 m. Da die Höhe der Armlehne die Bequemlichkeit ganz wesentlich bedingt, so empfiehlt es sich, die Armlehne im Innern des Beichtstuhles so anzubringen, daß sie durch Einkerbungen an beiden Enden nach der Grösse des Beichtvaters höher oder niedriger gemacht werden kann. Das Gitter wird am besten aus hartem Holz angefertigt, welches beiderseits poliert und mit Löchern (perforata) nach Art der jetzt vielfach gebräuchlichen Holzsitze versehen ist. Dasselbe sei breit 0.25 m, hoch 0.40—0.50 m, über der Armlehne in der Höhe von 0.05—0.10 m und von der Rückwand mindestens 0.10 m entfernt angebracht. Damit das Gesicht des Pönitenten gedeckt wird, ist es praktisch, vorn an dem Beichtstuhle nach der Seite, wo der Pönitent kniet, eine sogenannte Wange in der Breite von 0.15—0.20 m anzubringen. Über dem Sitze werde in entsprechender Höhe (nicht unter 2.00 m = der Normalhöhe der Stubentüren) ein Deckel gemacht, nicht bloss zum Schutze gegen Staub, sondern auch zur Befestigung der Rück- und Seitenwände. Auch über den Seitenteilen, wenn sie in gleicher Höhe mit dem Sitze konstruiert sind — was jedoch meistens nicht der Fall ist —, muss ein Deckel hergerichtet werden. Vorn vor dem Sitze werde eine verschliessbare Tür von 0.80 m Höhe mit einem Pult und in einer Entfernung von der Rückwand von 1.20 m angebracht“.¹

Poročila o izpovednicah v naši škofiji.

Dekanija Maribor l. dr. b.

V stolni cerkvi v Mariboru je devet preprostih izpovednic, v katerih je pritrjena „schedula casuum reservatorum“. Dve sta pod korom, druge so pa v stranskih ladjah. Tudi v zakristiji stoji izpovednica. Pomožnih izpovednic je osem.

Cerkev sv. Alojzija šteje 5 izpovednic, izmed katerih je ena na epistolski strani umetno izdelana.

V cerkvi čč. šolskih sester najdemo tri lepe izpovednice v romanskem slogu. Tudi na oratoriju stoji lepa, znotraj z zelenim blagom tapecirana izpovednica.

V slovenski predmestnožupnijski cerkvi Marije, matere milosti (bazilika) je enajst v romanskem slogu krasno izdelanih izpovednic. Načrt je napravil Richard Jordan, c. kr. stavbeni svetnik na Dunaju, izgotovil jih je Janez Rossmann, umetniški mizar v Gradcu. Cena izpovednici je 1400 K. Blagoslovili so jih premil. gospod knezoškof Mihael dne 17. oktobra 1909. Poleg teh še je nekaj starih izpovednic, ki so še pa tudi v dobrem stanu.

V župnijski cerkvi sv. Petra niže Maribora stojijo tri izpovednice, ki so zelo preproste. Ena je tudi v kapeli sv. Faustina. V izpovednicah so pribiti „casus reservati“. Dve izpovednici sta v zakristiji, izdelani

¹ Gesta et statuta Synodi dioecesanæ anno 1896 constitutæ et celebratæ. Marburgi, 1897. Cap. VIII. Str. 290.

² Theologisch-praktische Quartalschrift. Linz, 1899. Zweiundfünfzigster Jahrgang. I. Heft. 1899. Str. 40.

¹ Joh. Gehardy, op. cit. str. 119 in 120.

v romanskem slogu. Na njunem vrhu se nahajata dva kipa, ki predstavljata žalujočega Petra in sv. Magdaleno.

V cerkvi Matere božje na Gori so v got-skem slogu umetno izdelane izpovednice, ki se torej popolnoma ujemajo s slogom, v katerem je zidana cerkev. Strehi izpovednic sta bogato narezljani. Tudi nekaj pomožnih izpovednic je tukaj; in pri stranskem altarju stojita dve majhni izpovednici, kjer se izpoveduje le na eni strani.

V župnijskih cerkvah sv. Martina pri Vurbergu in sv. Barbare pri Vurbergu so izpovednice zelo preproste.

Župnijska cerkev sv. Marjete ob Pesnici ima dve lepi in cerkvenemu slogu primerno izdelani izpovednici, eno za glavnim altarjem, drugo v zakristiji. V tej se najdeti na strani izpovedencevi dve podobici: Ecce homo in žalostna Mati božja. Izpovednico v zakristiji je izdelal Janez Potočnik, mizar pri Sv. Trojici v Slov. gor., za 60 K v letu 1883, ono v cerkvi pa leta 1889 domači mizar Konrad Železinger za 48 K.

V župnijski cerkvi pri Gornji sv. Kungoti je le ena izpovednica, pa taka, da sta izpovednik in izpovedenec vsak za se popolnoma zaprta. Izpovednica ima trojne duri, pri katerih je gornji del iz stekla; postavljena je bila leta 1902 ter je slogu cerkve primerna.

V župnijski cerkvi v Selnici ob Dravi so tri preproste, prav stare izpovednice. Pomožnih izpovednic je čvetero. Dve sta tudi v zakristiji.

Župnijska cerkev sv. Martina v Kamnici ima stare in navadne izpovednice. V zakristiji stoji ena izpovednica.

V župnijski cerki sv. Križa nad Mariborom so tri iz trdega lesa napravljene izpovednice, ki imajo precej nerodne in visoke klečalnike. Dve sta bili izdelani l. 1884, ena pa l. 1900.

Dekanija Stari trg.

V župnijski cerkvi sv. Petra na Kronske gori sta dve izpovednici, obe popolnoma enaki v baročnem slogu, od nekaj že postavljeni v zakristiji. Stari sta najbrž kakor cerkveni stoli, torej iz 18. stoletja; omrežje med izpovednikom in izpovedencem je železno, znotraj pa je naslikano presveto Ime Jezus. — Da bi se nahajale kje v dekaniji znamenitejšje izpovednice, poročevalcu ni znano in tudi ni mogel izvedeti.

Dekanija Celje.

Izpovednic, ki bi bile imenitne vsled svoje starosti, v dekaniji ni. V arhitektoničnem oziru so zlasti lepo izdelane izpovednice pri sv. Jožefu nad Celjem, ki imajo tudi ventilacijo. Prav primerne in praktične izpovednice so v cerkvi oo. kapucinov v Celju, in sicer sta dve pod korom in dve v stranski kapeli,

potem je izpovednica v Marijini cerkvi v Celju, ki je prav prostorna, le klop je pregloboka, okoli 1.20 m.

V mestnožupnijski cerkvi v Celju so izpovednice, da se prihrani prostor, vzdane, vsled česar pa je prostor za izpovednika in za izpovedenca tako tesen, da so zlasti tri izmed njih prej mučilnice kakor izpovednice. Temu bi se odpomoglo, če bi se postavile izpovednice v stranske kapele.

Dekanija Kozje.

Kar zadevlje izpovednice v župnijski cerkvi sv. Janeza Krstnika v Podsredi, so še napravljene precej po predpisih, so navadne omrežene omare brez posebne olepšave, narejene iz mehkega lesa. Pač pa se nahaja v zakristiji izpovednica, izgotovljena v slogu cerkve l. 1820, je iz trdega lesa ter nekoliko okrašena; malo je tudi pretesna kakor za duhovnika, tako še zlasti za izpovedenca.

Dekanija Dravsko polje.

V nadžupnijski cerkvi sv. Jurija v Hočah so tri izpovednice, ki so izdelane po stari obliki in iz mehkega lesa.

V župnijski cerkvi M. B. v Slivnici so štiri izpovednice, izdelane iz mehkega lesa ter rumeno popleskane.

Župnijska cerkev sv. Ane v Framu ima dve izpovednici, krasni in moderni. Vsaka izpovednica ima trojne duri, ki se same zapirajo. Od zunaj in znotraj sta čedno rumeno popleskani, okraski pa so pozlačeni. Na durih so šipe, da prihaja v izpovednico svetloba. Blagoslovljene so bile od premil. gospoda knezoškofa Mihaela dne 17. maja 1910.

Župnijska cerkev M. B. v Cirkovcah ima začasno izpovednico.

Dekanija Braslovče.

Župnijska cerkev sv. Mihaela na Vranskem ima najlepše in najboljše izpovednice v dekaniji; one so iz novejšega časa ter okrašene z lepimi simboli: gora Kalvarija, sv. Marija Magdalena in „Izgubljeni sin.“ Izpovednice v župnijski cerkvi M. B. v Braslovčah veljajo za silo; izpovednica v župnijski cerkvi sv. Andraža nad Polzelo in ona v župnijski cerkvi sv. Štefana na Gomilskem sta tako napravljene, da sta sicer v cerkvi, vhod v nje pa ima duhovnik v zakristiji; praktično za izpovednika, ne pa za izpovedenca, ki mnogokrat ne ve, je-li mašnik v izpovednici ali ne. V župnijski cerkvi sv. Martina na Paki in v oni sv. Jurija pod Tabrom so stare, v župnijski cerkvi sv. Pavla pri Preboldu pa nove in prav primerne izpovednice.

Dekanija Konjice.

Kar se tiče izpovednic v nadžupnijski cerkvi v Konjicah, v župnijskih cerkvah v Ločah,

v Žičah in v Špitaliču, bodi omenjeno, da odgovarjajo določbam sv. katoliške Cerkve. V Konjicah so tri, v Ločah sta dve, v Žičah in v Špitaliču je po ena izpovednica; povsod je tudi več začasnih izpovednic; nova, zaprta je v Žičah, 2 izpovednici v Konjicah imata pa sedež izpovednikov premakljiv.

Za novo župnijsko cerkev v Čadramu je napravil tamošnji mizar A. Flure l. 1900 dve renesančni izpovednici za 640 K iz darovanega trdega lesa. Stojita vsaka v svoji kapeli na pravilnem mestu; izdelani sta po načrtu; imata po tri s steklenimi durmi zapirajoče se predale. V vsakem predalu je sapnik. Izpovednici sta prostorni, nudita dovolj prostora izpovedniku in izpovedenceu in zadostujeta zdravstvenim zahtevam. Navzgor se končata izpovednici v lesene križe brez razpela. Imata „casus reservati.“

Župnijska cerkev M. B. na Prihovi ima tri izpovednice, dve pod pevskim korom, eno pa v zakristiji. Ta in ona pri glavnem vhodu na levi strani sta iz l. 1883 in 1884. Prva je stala 140 K. Ti dve izpovednici se smeta šteti med pravilnejše po sestavi in med udobnejše po velikosti. Tudi očesu ugajata, ker sta ozaljšani z gotskimi okraski. Tretja je bila l. 1884 popravljena. Vse so odprte, na dostojnem mestu in opremljene z rezervati.

Župnijska cerkev sv. Marjete na Keblju ima izpovednico v obliki omare brez okraskov, ki je postavljena za velikim altarjem.

V župnijski cerkvi sv. Jerneja stoji izpovednica v kapeli sv. Marjete, je odprta, na odličnem mestu, v romanskem slogu, zato brez vsakega okraska. Predali za izpovedence so majhni in nepripravni. V izpovednici so pridržaji, na izpovednici zunaj pa je pribit svečnik.

Dekanija Velika Nedelja.

Izpovednice so večinoma v vseh cerkvah dekanije preproste, pa še v precej dobrem stanu, nekaj pa jih je tudi bolj znamenitih. Prvo mesto v dekaniji zavzemata izpovednici v župnijski cerkvi sv. Miklavža pri Ormožu. Obe sta z ozirom na velikost in kakovost popolnoma enaki. Ena je postavljena na evangelijski strani v presbiteriju, druga pa na isti strani v ladji cerkve poleg Marijinega altarja. Obe sta iz črešnjevega lesa, primerno visoki in široki. Prostor za izpovednika je prav priležen. Nahaja se v njem tudi majhen podnožnik, svečnik za razsvetljavo in 2 predalčka za brevir in za izpovedne listke. Duri v nje imajo od zgoraj do polovice segajoče okno z dvema durnicama, ki se dasta odpreti. Če se okno odpre, se more odprtina pokriti z zagrinjalcem. Na vrhu je naslikano božje oko, nad njim pa stoji lesen križ. Omrežje se zapira od strani izpovednikove z duricami. Prostor za izpovedence je dovolj velik. Izpovednici sta krasni in cerkvi v veliko olepšavo ter do-

kazujeta skrb sedanjega župnijskega upravitelja za lepoto hiše božje. Naredil ju je l. 1905 Anton Jerebič, mizarjski mojster v Ivanjkoveh za 96 K.

Izpovednica v župnijski cerkvi sv. Bolfenka pri Središču, ki stoji za velikim altarjem, je zelo velika in prostorna. Vsak prostor ima svoje duri, ki se same zapirajo in primerno okence. Postavil jo je l. 1900 Matija Hriberšek, mizar v Obrežu. Stala je 150 K, ki jih je daroval sedanji župnik.

Zelo priročni sta izpovednici pri Sv. Tomažu pri Veliki Nedelji. Postavljena je ena za glavnim altarjem, druga za altarjem sv. Jožefa. Imata zlasti to prednost, da se lahko v njih stojé izpoveduje.

V župnijski cerkvi pri Veliki Nedelji stojita izpovednici v obeh stranskih kapelah, ki sta prav veliki in prostorni. Izpovednica na moški strani je tako urejena, da se lahko v njej stojé izpoveduje.

Dekanija Jarenina.

Določilom sv. katoliške Cerkve odgovarjajo izpovednice več ali manj, kakor to pripuščajo prostorne razmere po posameznih župnijskih cerkvah dekanije. Posebej bodita omenjeni izpovednici v župnijski cerkvi sv. Andraža v Svečini ob obeh straneh altarja sv. Jožefa, ki imata vsaka po tri stanice, popolnoma zaprte s steklenimi durmi; narejeni sta po enem vzorcu iz smrekovega lesa. Prostor za izpovednika je v obeh zelo pripraven, oni za izpovedence pa je pri novejši malo tesen, tudi mreža v steni stoji pri poslednji nekoliko prenizko. Na vrhu nosita križ v primerni velikosti. Novejša na evangelijski strani je postavljena l. 1904, kakor to izpričuje napis na zadnji strani izpovednice, ki nam pove, da je izpovednico imenovanega leta naredil Ludovik Tertinek, mizar pri Sv. Juriju ob Pesnici.

Istega leta je naredil za župnijsko cerkev sv. Jurija ob Pesnici tamošnji cerkovnik Matija Finster novo izpovednico za 200 K, kakor priča župnijska kronika. Izdelana je popolnoma po vzorcu zgoraj omenjenih izpovednic, zastran prostora pa prejšnji dve bolj odgovarjata cerkvenim predpisom. Po drugih cerkvah v dekaniji so izpovednice že starejšega obstanda, vendar pa splošno še v dobrem stanju.

Dekanija Sv. Lenart v Slov. gor.

V župnijski cerkvi sv. Ane na Krembergu so izpovednice navadne stražnice s preprostimi klečalniki za izpovedence. Zavoljo tesnobe tudi pravih izpovednic ni kam spraviti.

V župnijski cerkvi sv. Antona v Slov. gor. so tri izpovednice.

Župnijska cerkev sv. Benedikta v Slov. gor. ima dve lepi in zelo primerni izpovednici, ki jih je izdelal v gotskem slogu mizar Jožef Kuras v Radgoni l. 1893, vsako za 160 K. Izpovednici imata tri od-

delke, na sredi za izpovednika, ob straneh za izpovedence; vsak oddelek dobro zapirajo duri z vloženim motnim steklenim oknom, ki je obenem v svoji gotski obliki okras izpovednice. Praktična stran obeh izpovednic obstoji zlasti v tem, da sta izpovednik in izpovedenec popolnoma nemotena.

V župnijski cerkvi sv. Bolfenka v Slov. gor. sta dve izpovednici, stara in nova. Stara ni več rabljiva, nova pa je lepa. Naredil jo je mizar Potočnik od Sv. Trojice v Slov. gor. leta 1902 za 130 K. Ona je prav priležna, ker se dasta prostora za izpovedence s steklenimi durmi zapirati.

V župnijski cerkvi sv. Jurija v Slov. gor. sta dve novi in iz mecesnovine oziroma hrastovine cerkvenemu slogu primerno izdelani izpovednici, ki odgovarjata cerkvenim določilom. Stekljeni del duri je prikrajšan, da se dadó stanice prezračevati, zato pa na stropu stanice ni nobene ventilacije. Izpovednici sta delo mizarskega mojstra Potočnika od Sv. Trojice v Slov. gor. približno iz leta 1885. Žal, da morata stati za altarjem.

Župnijska cerkev sv. Lenarta v Slov. gor. ima dve preprosti, iz mehkega lesa izdelani izpovednici. Starejša je nekaj nerodna, ker mora iti izpovedenec črez dve stopnjici, preden doseže klečalnik, kar je zlasti za starejše ljudi težavno in tudi lahko nevarno. Druga, manjša izpovednica, je stara še le tri leta. Naredil jo je mizarski mojster Janez Antonič pri Sv. Lenartu iz mehkega lesa v gotškem slogu. Najviše na pročelju se nahaja lesen križ, pod križem slikano božje oko; gornji del duri je gotško okno z zelenim steklom; ob straneh se nahaja primerno okence z omrežjem in spodaj preprosta klečalnica, stoječa na cerkvenem tlaku.

Župnijska cerkev pri Mariji Snežni ima tri preproste izpovednice.

V ladji župnijske cerkve sv. Trojice v Slov. gor. stojijo stalno štiri nove izpovednice, izdelane v romanskem slogu okoli leta 1890. Za izpovednika so prav primerne, ker so prostorne, da se lahko giblje, kakor treba. Duri so nekoliko vzbočene, da tudi noge izpovednikove preveč ne trpijo. Na voglih spredaj sta dva lepo izdelana stebriča, ki imata na vrhu kot sklep podobo posodice za cvetlice. Ob vrhu izpovednice je mrežast lesen okrasek, v njem pa podoba venčanega odrešenika na moški in žalostne matere božje na ženski strani. Takovšni sta dve izpovednici blizu pevskega kora. Dve izpovednici sta pa pod korom, ki se razločujeta od prejšnjih le v tem, da imata v sredi odprto, ob straneh pa pokrito dolbino, v kateri kleči izpovedenec, ne da bi ga čakajoči na izpoved motili. Ob stenah dolbin je na obeh izpovednicah pritrjena, s strehico nadkrijljena, v istem slogu izdelana posoda za blagoslovljeno vodo. Vrh izpovednic je na moški strani podoba križanega in okoli

križa so vsa orodja njegovega trpljenja. Na ženski strani je podoba device Marije z Jezuškom v naročju: Mater amabilis.

V župnijski cerkvi M. B. v Negovi sta dve, v stranski kapeli postavljeni izpovednici. Ena je iz leta 1888, druga iz l. 1894. Izdelal ju je v romanskem slogu iz mehkega lesa mizar Potočnik pri Sv. Trojici v Slov. gor. Duri se na oddelku za izpovednika kakor na onih za izpovedence; gornja polovica duri ima veliko stekleno okno. Izpovednici sta praktični, in ima ena to posebnost, da se morejo tla in sedež izpovednice nasloniti k steni ter tako izpovednik lahko stoji izpoveduje.

Dekanija Ljutomer.

Izpovednice v župnijskih cerkvah dekanije odgovarjajo tozadevnim cerkvenim določilom v praktičnem oziru, pa tudi niso glede na arhitektoniko na slabem. Lepih, skoraj enakih in simetrično ter na vidnem mestu stoječih izpovednic šteje cerkev v Ljutomeru štiri, cerkev pri Kapeli dve in ona pri Sv. Juriju na Ščavnici eno. Čudno je pri vseh teh, da napravijo v svoji zunanosti vtis, kakor da so izšle iz roke enega in tistega mojstra, ki pa ni bil brez estetičnega čuta. Prav ugoden vtis je morala napraviti izpovednica pri Sv. Juriju v zakristiji, ko še je nosila nekoliko lepšo zunanjo opremo. Postavljena je v lepem romanskem slogu z gotskimi okraski, je visoka in široka, res dignae et augustae speciei. Odgovarja vseskozi cerkvenim predpisom. Oddelka za izpovedence sta prostorna, istotako prostor za izpovednika, kojega spodnji del se zapira z močno naprej vzbočenimi durmi, gornji del pa se zastre pri izpovedovanju s platnenim zagrinjalom. Še skoraj veličastnejše se vidijo izpovednice v Ljutomeru, ker so še bolj privzdignjene nad cerkveni tlak. Imajo tudi po dva prostorna oddelka za izpovedence in udoben prostor za duhovnika ter kažejo romanski slog. Prostora za vernike sta pri vseh izpovednicah brez vsakih dur ali zastora, srednji za mašnika določeni del pa se deloma zagrinja z zagrinjalom, deloma pa zapira z durmi. Z lepimi, za oko privlačnimi izpovednicami je zopet opremljena cerkev sv. Petra pri Radgoni. Štiri, po dve in dve si nasproti stoječe izpovednice kažejo gotski slog ter imajo gotovo vabljivo moč za izpovedence zato, ker se prostori, njim odmenjeni, dajo zapirati z durmi, kojih gornja tretjina ima steklena okna. Tudi izpovednik se more zapreti v svoj pri vseh teh izpovednicah udobno napravljeni oddelek.

Dekanija Marenberg.

O izpovednicah v posameznih cerkvah marenberške dekanije se ne da veliko povedati, so preprosto navadno delo kakega domačega mizarja. Vse so že več ali manj stare, iz mehkega smrekovega lesa in rdečkasto popleskane. Pri nekaterih se da dognati, kedaj so bile postavljene, kdo je daroval denar ali les, pri drugih zopet

ne. O kakšnem slogu ni govora. Posebnih okraskov tudi ni zapaziti.

Župnijska cerkev sv. Jurija na Remšniku ima dve izpovednici, ki nista veliko vredni. Ena je že prav stara, drugo je dal postaviti pokojni župnik Jurij Žmave ter je z nepopleskanega črešnjevega lesa. Izpovednica pri podružni cerkvi sv. Pankracija je bila postavljena l. 1909 za 200 K ter je iz mehkega lesa. Prostora za izpovedence se zapirata z durmi, kojih polovica je steklena, tako tudi oddelek za izpovednika. Izpovednica je dovolj prostorna, svetla ter se more zračiti.

V župnijski cerkvi M. B. v Breznem je preprosta izpovednica, ki jo je naročil rajni gospod župnik Valentin Selič.

Župnijska cerkev sv. Marjete na Muti ima dve izpovednici. Večja izpovednica je preprost mizarski izdelek nekega domačega mizarja iz l. 1898. Oba vhoda, za izpovedence kakor tudi oni za mašnika, se zapirata s polovično steklenimi durmi. Druga manjša izpovednica je izdelana v „Zopfstilu“. Vidi se jej, da je že stara, pa se ne ve, od kdaj da je in kdo jo je izdelal.

V župnijski cerkvi sv. Šimona in Juda v Pernicah je le ena preprosto izdelana izpovednica, ki je najbrže tako stara kakor cerkev.

V župnijski cerkvi sv. Ožbalta ob Dravi so štiri izpovednice, ki so delo navadnega domačega mizarja. Župnijska kronika pravi o njih: „Dve novi izpovednici je dal napraviti Franc Peklar, cerkveni ključar za ožbaltski praznik 1872 in je daroval za to potrebni les“. Kateri dve izpovednici kronist misli, se ne ve, ker so danes že vse štiri stare in le za silo ustrezajo svojemu namenu.

Dekanija Maribor d. dr. b.

V župnijski cerkvi sv. Magdalene v Mariboru sta dve slabi izpovednici, pri katerih se izpoveduje na obeh straneh in je sedem enostranskih pomožnih izpovednic. V podružni cerkvi sv. Jožefa so štiri krasno izdelane izpovednice, ki se dajo zapirati.

V župnijski cerkvi sv. Jakoba v Lembahu sta dve navadni izpovednici.

V župnijski cerkvi M. B. v Rušah je šest stalnih izpovednic, dve sta pa pomožni. Vse so brez posebne vrednosti in določenega sloga.

V župnijski cerkvi sv. Lovrenca nad Mariborom so tri izpovednice, romanskega sloga, preproste in brez umetniške vrednosti. Podružna cerkev sv. Ignacija ima eno izpovednico v zakristiji.

V župnijski cerkvi M. B. v Puščavi je sedem izpovednic; od teh jih je šest v cerkvi v zidu z durmi za izpovednika in za izpovedenca, brez kake posebne vrednosti; ena boljša pa je v zakristiji, romanskega sloga. V sredi nad njo je trikot z dvema pozlačenima

ključema in na vrhu pozlačen križ s tremi prečkami. Čas izdelovanja ni znan.

Dekanija Šmarje.

V župnijski cerkvi M. B. v Šmarju so štiri izpovednice, ena med njimi je iz novejšega časa. Tukaj je v kapeli za glavnim altarjem zanimiv, v zid vdolan izpovedni sedež.

V župnijski cerkvi sv. Martina na Ponikvi sta dve izpovednici prav dobri, ker se tudi prostor za izpovedence da zapirati, drugi dve sta nekoliko slabejši. Ena izpovednica ima to posebnost, da drži iz nje poseben vhod na pridiznico.

V župnijski cerkvi sv. Jerneja v Zibiki je pet izpovednic v posebnih oddelkih: v stari kapeli in za velikim altarjem, kar je posebno priročno za izpovednike in še bolj za izpovedence.

V župnijski cerkvi M. B. na Sladkigori sta dve izpovednici toliko stari kakor cerkev, v romanskem slogu in popolnoma enaki. Na vsaki strani so tri stopnjice, katerih poslednja služi za klečalnik. Pri izpovednici na evangelijski strani je na vrhu majhna utica, v kateri se vidi pozlačen kip sv. Marije Magdalene, nad njo Sv. Duh v podobi goloba, ob straneh pa dva angela. Pri izpovednici na epistolski strani je pozlačen kip apostola Petra, zraven njega petelin, ob straneh še pa po en angel; obe izpovednici sta bogato okrašeni s pozlačenimi okraski in s cveticami.

V župnijski cerkvi sv. Magdalene v Dramljah sta dve novi izpovednici, ki jih je izdelal l. 1904 mizarski mojster Čamernik iz Celja. Vsi deli na izpovednicah so umetno izrezljani ter stanejo okoli 300 K.

V župnijski cerkvi M. B. na Kalobju sta dve izpovednici.

Dekanija Novacerkev.

Izpovednice dekanije so izdelane po cerkvenih predpisih ter so nekatere prav lepe. V župnijski cerkvi sv. Lenarta pri Novicerkvi so štiri izpovednice, dve v ladji pri velikih vratih, ena v kapeli Sreca Jezusovega, druga v zakristiji.

Za župnijsko cerkev sv. Jerneja v Vojniku je napravil izpovednice l. 1899 domačin mizarski mojster Matevž Skerlovnik ter stanejo brez materiala 400 K.

V župnijski cerkvi M. B. na Doberni so tri izpovednice, ki zadostujejo tozadevnim cerkvenim predpisom.

V župnijski cerkvi sv. Jošta na Kozjaku je prav lepa izpovednica, ki se strinja strogo s slogom cerkvene stavbe.

Dekanija Gornjigrad.

V dekaniji ni nobenih posebno znamenitih izpovednic. Le one v župnijski cerkvi M. B. v Nazaretu se

odlikujejo po svoji udobnosti. Večidel se pa pri napravi izpovednic ni gledalo ne na lepoto, ne na praktično stran.

Dekanija Ptuj.

Mestnožupnijska cerkev sv. Jurija v Ptujju ima šest velikih izpovednic, poleg teh še tri premične in eno za glušce v zakristiji. Dve sta bili l. 1879 in l. 1903 postavljeni in lepo izdelani v gotskem slogu; dve sta bili postavljeni l. 1757, izdelani precej umetno v renesanskem slogu in lepo zvezani s stranskimi klopni v eno celoto; tri premične izpovednice so neka posebnost, so iz trdega lesa vkusno napravljene in se dadò lahko lepo zložiti. Tudi izpovednica v zakristiji je neka posebnost, ker je popolnoma vdelana v tamošnji klečalnik.

V župnijski cerkvi sv. Petra in Pavla v Ptujju je 6 izpovednic; najlepša in najumetnejša je ona v zakristiji, je napravljena v renezanskem slogu ter lepo zvezana z drugo opravo; nad izpovednico je kronografični napis: „Hic delicta tua amore purga — Da tilge das Laster durch Liebe aus“; ob straneh ima podobi sv. Petra in sv. Marije Magdalene. Spominska knjiga pravi, da jo je izgotovil redovni brat. Dve izpovednici blizu velikega altarja sta bolj preprosti, vendar tudi vkusno izdelani v renesanskem slogu. Četrta je nova pod korom, po modernih vzorcih napravljena l. 1908 bolj v romanskem slogu; druge izpovednice so komaj vredne svojega imena.

Župnijska cerkev sv. Martina v Hajdinji ima 5 izpovednic, dve iz leta 1875, precej vkusno izdelani, druge preproste, brezpomembne.

V župnijski cerkvi sv. Marka pri Ptujju se nahajajo 4 izpovednice, 2 novi v modernem slogu, postavljeni l. 1904 za 620 K, drugi dve sta navadni.

V župnijski cerkvi sv. Lovrenca v Slov. gor. so 3 izpovednice, dve stari iz mehkega lesa v romanskem slogu, 1 nova iz hrastovega lesa v gotskem slogu, vse precej preproste; razen teh sta še 2 za silo.

Župnijska cerkev sv. Marjete niže Ptujja ima 4 izpovednice, 3 stalne in eno začasno; vse so enostavne in v romanskem slogu.

V župnijski cerkvi sv. Urbana pri Ptujju najdemo 3 izpovednice; eno zelo staro, drugo iz l. 1884, kije stala 114 K, tretjo iz l. 1883, popravljeno l. 1906; vse so preproste, za okras imajo izrezljan nastavek.

V župnijski cerkvi M. B. na Polenškaku so 4 stare izpovednice, vse brez vsake imenitnosti.

V župnijski cerkvi sv. Andraža v Slov. gor. stojijo 4 izpovednice, ena lepa iz hrastovega lesa v gotskem slogu iz l. 1889 v vrednosti 200 K, tri iz mehkega lesa, preproste.

V župnijski cerkvi M. B. v Vurbergu so postavljene tri izpovednice, 2 preprosti v romanskem slogu iz mehkega lesa, postavljeni l. 1848; ena v rene-

sanskem slogu, precej lepa ter ima tri podobe: božje oko, sv. Petra in sv. Marijo Magdaleno. Izdelovatelj ni znan.

Dekanija Rogatec.

V nadžupnijski cerkvi sv. Križa tik Slatine so štiri izpovednice, dve pri altarju sv. Jožefa in dve pri altarju rožniveenske matere božje Marije. Notranji prostor za duhovnika je dovolj velik, pripravno je tudi njegovo naslonjalo; na zunanji strani sta klečalnik in naslonjalo za izpovedence tako uravnana, da izpovednica zanj ni mučilnica. Izpovednice je izgotovil mizar J. Kos v Rogatecu l. 1870.

V župnijski cerkvi sv. Eme sta dve izpovednici, postavljeni približno v sredini cerkve pri stranskih altarjih, dovolj prostorni, 2 metra visoki, z vzbočenimi durmi in nad durmi z zagrinjalom.

V župnijski cerkvi sv. Petra na Medvedovem selu sta tudi dve izpovednici, enaki onima pri sv. Emi, dovolj prostorni ter stojita v sredini cerkve pri stranskih altarjih.

V župnijski cerkvi M. B. v Kostivnici sta dve izpovednici, postavljeni pri stranskih altarjih sv. Antona in rožniveenske matere božje Marije; nista dovolj prostorni, dela navadnega, brez vzbočenih duric. Na vsaki izpovednici so okraski v rokoko-slogu; na izpovednici na epistolski strani je podoba sv. Petra izpokornika, na oni na evangelijski strani pa podoba sv. Marije Magdalene. Naslonjalo za izpovedence in klečalnik sta zelo ozka.

Dekanija Vuzenica.

V nadžupnijski sv. Miklavža v Vuzenici so sedaj 4 izpovednice. Dve sta bili napravljene l. 1855, kakor pričuje Vuzeniška kronika str. 228: „Anno 1855 sind die beiden Beichtstühle in der Kreuz-Kapelle beige-schafft worden, und dem Tischlermeister zu Hohenmauthen Herrn Anton Rumer aus der Kirchenkasse 50 fl. Cnz. bezahlt“. Tretja izpovednica v slednjem delu križne kapelice je stala poprej v zakristiji, od koder je bila semkaj umaknjena l. 1902, ko je Frančišek Ladinsek, Vuzeniški tržan in mizariski mojster, naredil sedanjio izpovednico za glušce ter jo postavil v zakristijo. Pripomniti bi bilo, da je nad srednjo izpovednico v kapelici obešena precej umetna oljnata slika sv. spokornice Magdalene.

V župnijski cerkvi sv. Križa v Trbonju je ena izpovednica, v zakristiji. Izdelana je iz hrastovega lesa za izpovedovanje na dve strani; od zgoraj je pokrita s streho, nad katero je majhen lesen križec kot okrasek. Vstopa se v njo skozi polovične duri ter se zakriva z zagrinjalom. Postavljena je bila l. 1863 za 16 fl. Ob vsaki strani je klečalnik, ki se ne drži izpovednice. Nad naslonjalom je ob vsaki strani precej gosto zamreženo okence, ki se da odpirati in zapirati.

V župnijski cerkvi sv. Jerneja v Ribnici so izpovednice postavljene po cerkvenih predpisih na očitnem, vidnem in najbolj primernem kraju: v kapeli žalostne matere božje in v rožnivenki kapeli; za silo je tudi ena izpovednica za glavnim altarjem. Vse imajo tablice s pridržanimi grehi. V zakristiji je klečalnik z mrežo, ki služi za izpovedovanje glušcev. Izpovednice v podružnicah so že zastarele, na zgoraj odprte in komaj porabljive.

V župnijski cerkvi sv. Antona na Pohorju so tri izpovednice: ena v zakristiji, kjer se navadno izpoveduje, dve pa v ladji cerkve ob severni in južni strani. Vso so delo navadnega vaškega mizarja.

Obiskovalec župnijske cerkve sv. Lovrenca v Vuhredu zagleda pri vstopu na levi strani izpovednico, ki je bila prestavljena iz prejšnje majhne župnijske cerkve ter ima tri oddelke, ki se zapirajo z durmi, na katerih so majhna štirivoglata okenca, skozi katera prihaja svetloba in čist zrak, tako da se morejo izpovedovati tudi polgušci, ne da bi jih slišali okolistoječi.

Dekanija Zavrče.

V župnijski cerkvi sv. Miklavža v Zavrču so 3 izpovednice. Duri zapirajo le spodnjo polovico, zgoraj pa so zeleni zastori. Ena teh izpovednic je še precej nova in ima na vrhu lesen križ.

V župnijski cerkvi sv. Barbare v Halozah najdeš 3 izpovednice, 2 stari in eno novo; slednja je prav vkusno izdelana ter ima tri oddelke, izmed katerih je vsak opremljen s steklenimi durmi. Okrašena je na prednji strani zgoraj z lepo leseno roseto, srednje duri da nosijo lesen križ.

Župnijska cerkev sv. Andraža v Leskovcu ima 4 izpovednice, dve navadni brez strehe, dve pa lepi, prostorni, v bizantinskem slogu izdelani, s tremi durmi.

V župnijski cerkvi sv. Trojice v Halozah stojijo 4 izpovednice. Napravljene so iz močnega lesa, niso še posebno stare ter so prostorne. Dve izpovednici imata 3 oddelke, 2 sta pa brez duri; 2 izmed njih imata podobno omare. Duri so pri vseh izpovednicah le polovične, zgoraj zakrivajo izpovednika zastori.

V župnijski cerkvi sv. Vida pri Ptujju sta dve izpovednici s tremi oddelki, ki ima vsak svoje duri. Drugi dve izpovednici imata podobo omare, ter sta brez strehe in brez duri.

Dekanija Šaleška dolina.

V župnijski cerkvi sv. Ilja pri Velenju se ujema izpovednica popolnoma s cerkvenimi določbami. Postavljena je v zid, ki loči stranski altar od zakristije, in sicer tako, da ima izpovednik vhod v njo iz zakristije, izpovedenec pa od altarja. Izpovednik in izpovedenci so varni pred prepihom. Praktična je izpovednica tudi za glušce; z njimi občuje se namreč lahko glasno, ne da bi

drugi kaj slišali, ker je prostor za izpovedence zaprt, izpovednik pa je obrnjen v zakristijo, ki je prazna.

Dekanija Laško.

V nadžupnijski cerkvi na Laškem, v župnijskih cerkvah v Loki, pri sv. Lenartu, pri sv. Marjeti blizu Rimskih toplic, pri sv. Miklavžu, na Razborju, pri sv. Rupertu, v Širjah in v Jurkloštru, so zelo preproste izpovednice v podobi omar. Praktična izpovednica je v župnijski cerkvi sv. Jederti nad Laškim pod zvonikom. Gornji del duri je iz stekla; pa tudi za izpovedence je dobro preskrbljeno, ker so za nje posebne celice, ki so pa odprte.

Na izpovednicah v župnijski cerkvi sv. Martina v Trbovljah, ki jih je štiri, ni nič posebnega. Izmed njih sta dve še precej pravilno narejeni, tretja je vzdana v steno, četrta, ki ima le en oddelek, pa je postavljena pod pridžnico; slična začasna izpovednica stoji tudi v zakristiji, ki pa se rabi samo za glušce. Pri podružnicah ni izpovednic; le v cerkvi M. B. v Dragi, kjer je bila nekdanj božja pot, je še kot ostanek in spomin na tiste pobožnosti majhna izpovednica, ki pa je tako ozka, da se v njej izpovednik sploh gibati ne more.

V župnijski cerkvi sv. Jakoba v Dolu sta dve izpovednici, ki sta pripravi in izdelani v slogu cerkve.

Dekanija Videm.

V župnijski cerkvi M. B. na Dobovi so štiri, od Janeza Klobučar, mizarskega mojstra v Brežicah, iz hrastovega lesa za 327 fl. napravljene izpovednice. Po svoji obliki in velikosti so primerne cerkvenemu slogu ter so prostorne za izpovednika in za izpovedence.

Dekanija Slovenska Bistrica.

V mestnožupnijski cerkvi sv. Jerneja v Slovenski Bistrici so tri boljše in tri začasne izpovednice v cerkvi, dve enostranski pa v zakristiji na vsaki strani zakristijske omare. Izpovednici v zakristiji veljata za umetno delo ter sta izdelani iz lesa in v slogu kakor omara (rokoko-slog). Okraski so umetno izrezljani. V cerkvi stoji prva izpovednica pri altarju sv. Križa, sestavljena iz dveh celic za izpovedence in iz oddelka za izpovednika. Slog izpovednici je rokoko. Na njej je nastavek, katerega krasi belosvetel doprski kip kralja Davida. Na desni strani kipa vidimo kraljevo žezlo, na levi pa zaprto knjigo. Nekoliko pod kipom pa je na beli plošči napis: „Miserere mei Deus!“ — Druga izpovednica stoji prav blizu pridžnice ob začetku kapele. Na vrhu izpovednice se nahaja bel doprski kip Jeremije, spodaj pa napis: „Surgite mortui!“ Na levi strani kipa pa leži trobenta z napisom: „Venite ad iudicium!“ na desni knjiga brez popisa. Tretja izpovednica stoji na drugi strani la-

dje ob vhodu v rožnivenko kapelo. Krasi jo bel doprsni kip sv. Magdalene izpokornice, s pozlačenim križem na eni in z izpokornim bičem na drugi strani; na vrhu roba izpovednice pa je bela ploščica z napisom: „Remittuntur tibi peccata!“ Na vrhu oddelka za izpovedence vidimo bele, z zlatimi pasi preoblečene zaprte vaze ali žari podobne nastavke, iz katerih puhti plamen. Srce izpovednikovo je kaj podobno zaprti žari, v katero polagajo verniki zaupljivo svoje grehe, ki je potem ogenj božje ljubezni povzije, uniči. Ker so izpovednice že zelo obrabljene, se da sklepati, da so jako stare, morda 150 let.

V župnijski cerkvi sv. Mihaela v Črešnjevcu sta dve izpovednici v cerkvi in ena za glušce v zakristiji. Prva je blizu velikega altarja, primerno široka in globoka; zapira se do polovice z durmi, druga polovica se zagrinja z zelenim zastorom. Naredil jo je Ludovik Lorber, bivši mizar v Slov. Bistrici l. 1898 za 18 K. Druga izpovednica je v kapelici sv. Izidorja. Zapira se kakor prejšnja. Pri obeh izpovednicah se vidi streha nekoliko vzbočena ter ima majhen lesen okrasek, na vsaki strani so pa klečalniki in naslonjalca za izpovedence.

V župnijski cerkvi sv. Martina na Pohorju sta dve izpovednici, prva v kapeli sv. Križa, druga v kapeli sv. Družine. Obe sta primerno visoki, široki in globoki, prav lično izdelani in na prav ugodnem kraju postavljeni; sta še precej novi — komaj dve leti stari.

Župnijska cerkev sv. Trojice v Gornji Polskavi ima eno izpovednico, ki je lepa in praktično zgrajena, v cerkvi, drugo, starejšo — za glušce — v zakristiji. Izpovednica v cerkvi je postavljena v kapelici sv. Družine ter je razdeljena v tri oddelke, katere zapirajo duri, ki so na pol lesene, na pol steklene. Na vrhu srednjega oddelka je križ; na vseh treh oddelkih so okrogli okraski. Izdelana je izpovednica v baročnem slogu ter stane 220 K.

V župnijski cerkvi sv. Štefana na Spodnji Polskavi sta dve izpovednici; tretja, za glušce, je v zakristiji. Najznamenitejša je ona v kapeli sv. Družine. Razdeljena je na tri oddelke, ki se zapirajo z durmi, na pol lesenimi, na pol steklenimi. Nad durmi srednjega oddelka je božje oko med zlatimi žarki; nad njim je nastavek, od umetnih rezbarij prepleten, v podobi trikota; iz sredine nastavka se dviga križ. Streha srednjega oddelka se odpira s pomočjo vrvice. Tudi oddelka za izpovedence se zapirata z durmi, ki so v prvi polovici lesene, v drugi pa steklene. Izpovednica je še nova in je stala 240 K. Slog njen je romanski. Druga izpovednica bolj navadna, stoji v kapeli M. B.

V župnijski cerkvi sv. Petra in Pavla v Tinjah so tri izpovednice, ena je v zakristiji. Najlepša je v kapelici žalostne matere božje. Kakor je kapelica

zidana v gotskem slogu, tako je napravljena v tem slogu tudi izpovednica, ki je enodelna ter ima zgoraj na nastavku lesen križ. Druga izpovednica je v presbiteriju ter je enostranska. Tretja, še skoraj nova, stoji za velikim altarjem. Četrta, najstarejša v baročnem slogu in razdeljena v tri oddelke, se nahaja v zakristiji.

Župnijska cerkev sv. Venčesla ima dve izpovednici eno novejšo, drugo starejšo. Obe imata prednost, da so luknjice omrežja na stanici navrtane z večjim ali manjšim svedrom prav tako, kakor se glasi določilo: *crate perforata inter poenitentem et sacerdotem*, in še drugo prednost, da ima izpovednik dovolj zraka, ker jih krije le cerkveni strop. Postavljene so na prav primernih krajih.

Župnijska cerkev sv. Andraža v Makolah ima dve izpovednici, ki sta zunaj bogato dekorirani. Izdelani sta v podobi trikota, ker tako menda bolj odgo-varjata prostoru v cerkvi. Streha ene izpovednice nosi podobo žalostne matere božje z Jezusom v naročju, druga pa veliko podobo križanega Jezusa. Razen tega sta izpovednici okrašeni z raznimi romanskimi okraski, kakor z rosetami, z majhnimi dorskimi stebriči. Datirata iz l. 1884.

Izpovednicam v župnijski cerkvi sv. Filipa in Jakoba v Laporju se mora priznati praktična udobnost notranjščine, ker so prostorne in svetle, sploh izvršene po cerkvenih predpisih.

Izpovednice v župnijskih cerkvah sv. Križa v Poličanah, sv. Treh Kraljev v Studenicah in sv. Miklavža v Majšbergu so najnavadnejše oblike ter tudi manjše vrednosti.

II. Pridižnice.

Pridižnica (*cancelli*, *suggestus*, *ambo*, *pulpitum*) je kraj v cerkvi, kjer se oznanjuje beseda življenja; tukaj se uničuje v srcih vernikov kraljevstvo teme in smrti ter se zida v njih kraljevstvo resnice in ljubezni Jezusa Kristusa. V prvih časih krščanstva se je oznanjevala božja beseda od altarja, pozneje tudi od pregraje, ki je ločila gornji in spodnji del presbiterija, in katero so imenovali „*cancelli*“, od tod potem ime kancelj. Imeli so pa že takrat v spodnjem presbiteriju vzvišen prostor, s katerega so brali in razlagali vernikom listi in evangeliji. V ta namen sta bila tik ladje dva pulta ali dve stojali, do katerih se je prišlo po dvojnih stopnjicah: ene so bile ob desni, druge ob levi strani pulta. Temu pultu so dali, ime „*ambo*“ (*pulpitum*, *lectorium*). Pult za epistolo je stal na južni, oni za evangelij na severni strani. Kjer je bil za list in evangelij le en ambon, je čitatelj lista stal nižje kakor oznanjevalec evangelija. Škof je vselej pridigoval s svojega sedeža (*cathedra*) tu in tam tudi z ambona, če ga z njegove katedre niso dovolj razumeti zamogli. Taka dva stara ambona se nahajata v cerkvi sv. Lovrenca izven zidovja

v Rimu, eden iz 6. stoletja v stolni cerkvi v Ravenni. Amboni so bili napravljeni iz lesa, pa tudi iz kamena, zlasti iz marmorja.¹ Še le po 12. stoletju je prišla naša pridižnica v rabo.²

Zastran pridižnice veljajo sledeča določila.

a) Vsaka župnijska cerkev mora imeti svojo v dostojni obliki in s primernimi okraski izdelano pridižnico.³

b) Prostor za njo je na evangelijski strani, le izjemoma na epistolski, pa zmeraj tako, da ima pridigar vse poslušalce pred seboj. Praški cerkveni zbor l. 1860 je v 6. poglavju ponovil to določilo ter ob enem naročil, da se morajo pridižnice, ki so na listovi strani, ob priložnosti prenesti na desno stran cerkve. Enako se glasi tudi določilo naše škofijske sinode iz leta 1900: „Suggestus pro praedicatione verbi Dei visitatur, an forma et apparatu decenti et ab Evangelii parte loco illustriori positus sit ut contio faciliter percipi possit. Ambonae, a latere Epistolae locatae, opportuna restaurationis occasione transferantur, quatenus fieri poterit.“⁴ Izjeme se morejo dovoliti: škofijskim cerkvam, kjer je škofovski sedež na evangelijski strani, da škof vidi in sliši pridigarja; potem cerkvam, kjer so oratoriji na evangelijski strani; slednjič cerkvam, v katerih ni lahko napraviti primernega dohoda na pridižnico z evangelijske strani, kakor tam, kjer je zakristija na levi južni strani.⁵

c) Pridižnica ne sme biti preblizu velikega altarja, ker bi oddaljeni verniki pridige ne slišali, pa tudi ne predaleč od velikega altarja, da poslušalci velikemu altarju ne kažejo hrbta. „Ab Altari maiori, ut pro ecclesiae ratione fieri decore potest, non longe admodum sint (sc. cum ambones tum suggestus), quo sacerdoti, ut decretum est, intra Missarum solemnium concionanti commodiori usui esse queant.“⁶

d) Pridižnica bodi iz trdega lesa ali pa kamenita ter primerna cerkvenemu slogu, pa dovolj velika in prostorna. V gotski dobi, zlasti ob času, ko se je razširjal red pridigarjev in minoritov, so stavili krasne pridižnice, pritrjevali jih navadno na kak steber v srednji ladji ter jih olepšali z bogato opremljeno streho. Streha je pri pridižnici neobhodno potrebna, da se pridigarjev glas krepkeje razlega po cerkvi. Najznamenitejše pridižnice iz tiste dobe se nahajajo: v stolni cerkvi sv. Štefana na Dunaju, ki jo je izdelal mojster Pilgram l. 1430; pri sv. Martinu v Landshutu, v Freibergu v Krušnih gorah, v Ulmu, v Stuttgartu, v Herrenbergu, v Freiburgu, v

Baselu, v Strassburgu (1486), v Dettelbachu pri Würzburgu, baje od Riemenschneiderja.¹ V dobi renesanskega sloga so pa začeli pritrjevati pridižnice na cerkveno steno in sicer zato, da so pridobili prostor pod pridižnico.

e) Tudi pultov (pulpita, legilia, lectorialia) za razna cerkvena opravila naj ne manjka v cerkvi, ne v koru, ne izven kora.

f) Dostojno je, da sta pridižnica in pult ob večjih praznikih ozaljšana s svilnatimi prti v primerni barvi. Caeremoniale Ep. predpisuje: „Pulpitum, ubi sermo haberi solet, consentaneum est, pannis sericis eiusdem coloris, cuius sunt cetera paramenta, exornari.“² Le na Veliki Četrtek ostane pridižnica brez lišpa. (S. C. R. 14. Jun. 1845 in u. Cadicen) Pult za branje listov in prerokovanj ni zagrnjen, (Caerem. Ep. lib. II. cap. 5. nr. 5; cap. 14, nr. 6) pač pa naj bo okrašen s svilnatimi prti pult, pri katerem se pojejo evangelijske; tudi pri umivanju nog na Veliki četrtek in pri „Exultet“ na Veliko saboto. (Caerem. Ep. lib. II. cap. 8, nr. 45; cap. 24, nr. 4; cap. 27, nr. 1.)³

Poglavitne napake sedanjih pridižnic so, da imajo zelo neroden, večkrat tudi pretesen dohod; da so premajhne in da je njihov obod prenizek in pa preozek tako, da ni mogoče razprostrte dlani nanj položiti, tudi ne bireta in knjig.

Zdi se mi potrebno, tukaj dostaviti, kar piše nam že znani rubricist Janez Gerhardy⁴ o postavljanju pridižnic v novih cerkvah. „Die akustischen Verhältnisse in den Kirchen lassen sich überhaupt theoretisch gar nicht so feststellen, dass bei einem Neubau schon vor der Bauausführung der Platz und besonders die Höhe der Kanzel bestimmt werden kann. Die günstigste Stelle für die Kanzel lässt sich erst ausfindig machen, wenn eine Kirche vollständig fertig und von Besuchern angefüllt ist. Man lasse daher bei Neubauten von Kirchen die Kanzel nicht schon vor Vollenendung derselben anfertigen, sondern man behelfe sich eine Zeitlang mit einer provisorischen Kanzel, welche leicht versetzt und auch erhöht und erniedrigt werden kann. Wenn dann durch verschiedene wiederholte Versuche sich herausgestellt hat, von welcher Stelle aus man sich am leichtesten verständlich machen kann, dann erst lasse man die Kanzel für diese Stelle anfertigen. Oft sind unbedeutende Verschiebungen der Kanzel zur Seite nach oben oder nach unten schon von grosser Wirkung.“

Poročil o pridižnicah v naši škofiji je došlo semkaj iz devet dekanij, ker sicer ni bila naloga, jih opisati.

Dekanija Maribor l. dr. b.

V stolni cerkvi v Mariboru stoji pridižnica na evangelijski strani v srednji ladji ob stebru in je iz-

¹ Dr. G. Jakob, op. cit. str. 262.

² Joh. Gerhardy, op. cit. str. 109.

³ Instr. fabr. cap. 22. pag. 583. (Dr. G. Jakob, op. cit. str. 260).

⁴ Actiones et constitutiones Synodi dioec. anno 1900 institutae atque peractae. Marburgi, 1901. Cap. LI. pag. 504.

⁵ Dr. G. Jakob, op. cit. str. 260.

⁶ Instr. fabr. l. c. (Ibidem, 260).

¹ Dr. G. Jakob, op. cit. str. 263.

² Ibidem, str. 261.

³ Ibidem, str. 261.

⁴ Joh. Gerhardy, op. cit. str. 111 in 112.

delana v gotskem slogu. Tudi streha pridižnice je v gotskem slogu izvršena. Na njej se nahaja kip sv. Janeza Krstnika. Sprednja stena pridižnice je zelo bogato okrašena in so na njej kipi apostolov in evangelistov.

V cerkvi sv. Alojzija v Mariboru je pridižnica okrogla ter primerna slogu. Na strehi vidimo znamenja vere, upanja in ljubezni in deset božjih zapovedi. Pridižnica stoji na evangeljski strani.

V cerkvi čč. šolskih sester v Mariboru je pridižnica preprosta ter se nahaja na evangeljski strani v ladji. Na strehi je pritrjen lesen križ, vrh križa pa so črke J. H. S.

V podružni cerkvi sv. Barbare na Kalvariji v Mariboru je pridižnica bolj revna.

V predmestni župnijski cerkvi — baziški — Marije, matere milosti v Mariboru stoji pridižnica v srednji ladji na evangeljski strani, je preprosta, ker je le začasna.

V župnijski cerkvi sv. Petra niže Maribora se nahaja pridižnica na evangeljski strani ter je izdelana v baročnem slogu. Na strehi so štirje evangelisti. Na vrhu strehe pa se vidi nebeški Oče držeč zemeljsko kroglo v svojih rokah. Postavil je pridižnico Janez Walter iz Maribora l. 1737.

V cerkvi Matere božje na Gori najdemo krasno, v gotskem slogu izdelano pridižnico. Na sprednji strani ima poligone, kjer so naslikani štirje evangelisti. Tudi streha je lična ter ima gotsko ornamentiko. V sredini stoji bl. devica Marija z božjim Detetom na roki. Postavil je pridižnico Jožef Kanitz iz Gradca l. 1864.

Župnijska cerkev sv. Martina pri Vurbergu ima staro, v romanskem slogu postavljeno pridižnico. Na strehi so znamenja vere, upanja in ljubezni.

V župnijski cerkvi sv. Barbare pri Vurbergu stoji pridižnica na epistolski strani z znamenji vere, upanja in ljubezni na strehi. Stena pridižnice je olepšana s kipi štirih evangelistov. Vrh strehe sta tabli Mojzesovi.

V župnijski cerkvi sv. Marjete ob Pesnici je pridižnica na epistolski strani. Stena pridižnice nosi podobe štirih evangelistov. Streho je dobila pridižnica še l. 1860. Prenovil jo je l. 1889 Leopold Perko, podobar pri Sv. Trojici v Slov. goricah.

V župnijski cerkvi Gornje sv. Kungote stoji pridižnica na epistolski strani. Sprednja stran je okrašena s kipi svetnikov, katerih imena se ne dajo dognati. Vrh strehe je pelikan, ki si izpušča kri, da preživlja svoje mladiče. Na strehi so navadna znamenja vere, upanja in ljubezni.

V župnijski cerkvi sv. Marjete v Selnici je pridižnica, ki je okrogla in primerna slogu cerkve, na epistolski strani blizu kora. Sprednja stran je okra-

šena z znamenji vere, upanja in ljubezni. Na strehi se nahaja dobri pastir z dvema ovčicama, potem kelih na mašni knjigi; pod pridižnico ob koncu je zelo velik grozd.

Podružna cerkev sv. Janeza v Selnici ima zelo ozko pridižnico, ki sloni na posebnem, od stene ločenem stebru ter je brez strehe.

V župnijski cerkvi sv. Martina v Kamnici stoji pridižnica na epistolski strani. Sprednja stran je olepšana s kipi dveh angelov, streha pa z navadnimi znamenji vere, upanja in ljubezni.

V župnijski cerkvi sv. Križa pri Mariboru je pridižnica izdelana v slogu cerkve. Okrašena je z navadnimi znamenji in izklesana iz enega kamena.

Dekanija Dravsko polje.

Župnijska cerkev M. B. v Slivnici ima lepo pridižnico, ki stoji na levi strani ladje in je vkusno popleskana in z zlatom obrobljena. Na njej se nahaja doprsni relief, ki predstavlja Jezusa, v levici držečega knjigo (A Ω), z desnico pa kažočega navzgor.

V župnijski cerkvi sv. Ane v Framu stoji pridižnica, lepo marmorirana, na levi strani ladje. Reliefna slika predstavlja Jezusa, ki izročuje sv. Petru ključ. Na strehi stoji od mrtvih vstali Jezus, okrog njega so angeli.

Dekanija Maribor d. dr. b.

V župnijski cerkvi sv. Magdalene v Mariboru je prav vkusna pridižnica; križ drži oblečena roka. Slike so: Jezus dobri pastir, izročitev ključev Petru, poslednja večerja, Jezus med otročiči.

Župnijska cerkev sv. Jakoba v Lembahu ima pridižnico iz leta 1808; postavljena je v romanskem slogu, a brez umetniške vrednosti; na baldahinu je angel s trobento in z Mojzesovimi tablam, spodaj v sredini pa Jezus z jagnjetom na rami, njemu na desnici sv. evangelista Janez in Lukež, na levici pa Matevž in Marko. Pridižnica je bila prenovljena l. 1864.

V župnijski cerkvi M. B. v Rušah je pridižnica bogato izdelana, znotranjščini cerkve primerna, v rokoko-slogu. Na strehi je Oče nebeški, blagoslavljač, obdan od množice angelov. Kotelj pridižnice krasi pet podob: Kristus in štirje evangelisti. Križ drži angel, ki sedi na ograji pridižnice. Postavljena je bila l. 1724.

V župnijski cerkvi sv. Lovrenca nad Mariborom stoji pridižnica, v baročnem slogu izdelana, na evangeljski strani. Spodaj okoli roba so štiri izrezljane alegorne podobe. Prva predstavlja indijanca (rdečkožca), druga evropejca (belokožca), tretja mongolca (rumenkožca) in četrta zamorca (črnokožca), pač v znamenje, da se naj oznanjuje s pridižnice beseda božja vsemu svetu in vsem narodom: „Euntes in mundum universum, praedicate evangelium omni creaturae“. (Marc. 16, 15).

V sredi na obodu pridižnice so tudi štiri izrezljane pozlačene podobe. Prva predstavlja priliko o sejaveu in semenu, druga pridigo Gospodovo na gori, tretja priliko o pšenici in ljuliki, četrta Caheja na drevesu in njegovo hišo. Na steni, ki je pridigarju za hrbtom, se nahaja izrezljana pozlačena podoba, ki kaže prihod Sv. Duha nad apostole in dar jezikov. Na pokrovu ali baldahinu pridižnice so simboli vere, upanja in ljubezni: kelih s hostijo in Mojzesovi tabli, sidro in angel z gorečim srcem v roki. Na vrhu baldahina je kip Boga Očeta z žezlom in svetovno oblo in kip Kristusa s križem v roki. Nad pridigarjem je Sv. Duh v podobi golobčka.

V župnijski cerkvi M. B. v Puščavi je pridižnica lesena brez posebne umetniške vrednosti. Kedaj je bila postavljena, se ne ve. Prenovljena je bila l. 1901. Stoji ob prvem stebri evangeljske strani. Na ogrodju so ornamentalni okraski brez podob, nad baldahinom je videti Sv. Duha v podobi golobčka, dve angelski glavi in najvišje ime Jezusovo z žarki.

Dekanija Novacerkev.

V tej dekaniji so povsod lepe pridižnice, zlasti v Vojniku in pri sv. Joštu. O pridižnici v župnijski cerkvi M. B. na Doberni pravi inventar: „Die Kanzel, auf welcher sich fünf vergoldete Statuen befinden, ist sehr alt und wurde im Jahre 1872 entsprechend renoviert.“ Kipi predstavljajo zveličarja kot dobrega pastirja in štiri evangeliste. Pridižnica ima tri antependije: rdečega, belega in violičnega.

Dekanija Rogatec.

V nadžupnijski cerkvi sv. Križa pri Slatini stoji nova pridižnica, ki je v vsakem oziru umotvor, kakor ga ni lahko najti po cerkvah škofije.

Dekanija Vuzenica.

V nadžupnijski cerkvi sv. Miklavža v Vuzenici je pridižnica ob koncu presbiterija na evangeljski strani. Krasijo jo oljnate slike štirih evangelistov. Nad streho je podoba ptiča pelikana, simbola zveličarja, ki nas redi s svojo božjo besedo. Leta 1902 je popravil pridižnico Frančišek Ladinek, mizarski mojster v Vuzenici, napravil nove stopnjice iz zakristije v kapelo in od tam na pridižnico.

V župnijski cerkvi sv. Križa v Trbonju je pridižnica že zelo stara. Na spodnjem delu so vložene na deskah slikane podobe štirih sv. evangelistov s simboli. Streha, ki je posrebrena, nosi na spodnji strani Sv. Duha v podobi golobčka, zgoraj pa božje oko; ob straneh je okrašena s pozlačenimi preprogami in z bingljajočimi storžki. Na pridižnici sta klečalnik in križ. Pridižnica je naslonjena na steno, kamor je pritrjena; pride se na njo po stopnjicah, ki so na eni strani zagrajene z leseno zagrajo ter imajo spodaj duri. Pridižnico sta glasom župnijske kronike prestavila l. 1862 od evangeljske strani

pri Marijinem strauskem altarju na epistolsko stran v sredino majhne cerkve in prenovila Joahim Lindemayer, pozlatar v Gradcu in podobar Franc Goričnik iz Sv. Vincencija na Koroškem.

V podružni cerkvi sv. Danijela stoji pridižnica na stebri, ki je tik stene na evangeljski strani blizu glavnega altarja. Roka drži sv. razpelo.

V župnijski cerkvi sv. Lovrenca v Vuhredu stoji pridižnica na epistolski strani glavnega altarja, je v gotskem slogu, in se na njo pride po stopnjicah, ki drže iz zakristije. Kakor je razvidno iz kronike, je napravil pridižnico pozlatar Jurij Čuček iz Maribora. Podobe okoli njenega oboka pa je izdelal podobar Vogl na Tirolskem. Podoba na sredini predstavlja Kristusa-učenika človeškega rodu, ki drži v levici odprto knjigo s črkama A Ω, pod podobo pa je napis: „Ego sum via, veritas et vita.“ Na desni in levi strani podobe nebeškega učenika so štirje evangelisti s simboli (leva, vola, človeka in orla) in pod vsako podobo je izrek iz evangelija po njem spisanega, in sicer pod podobo sv. Matevža izrek: „Coepit praedicare et dicere“ (Mat. 4, 17); pod podobo sv. Marka izrek: „Praedicate evangelium omni creaturae“ (Mare. 16, 15); pod podobo sv. Lukeža izrek: „Dicite: pax huic domui“ (Luc. 10, 5) in pod podobo sv. Janeza izrek: „In principio erat verbum.“ (Ioan. 1, 1). Vsak evangelist drži v roki knjigo.

Dekanija Šaleška dolina.

V župnijski cerkvi sv. Ilja pri Velenju je pridižnica slogu cerkve primerna. Ona je voglata in ima na desni strani leseno roko, ki drži podobo sv. križa. Okoli sredine pridižnice so podobe sv. evangelistov z navadnimi simboli. Nad pridižnico je streha z raznimi pozlačenimi okraski, na njej je pritrjena podoba Sv. Duha iz lesa; na površju strehe stoji angel s trobento. Vsa pridižnica je lesena in prevlečena s pozlačenimi ploščami iz kovine, kar je krasno delo.

Dekanija Laško.

Na pridižnicah v cerkvah Trboveljske župnije ni nič posebnega; za govorjenje je še ona v župnijski cerkvi najbolj primerna; vhod na njo je skozi zid; takovšna vhoda imata tudi pridižnici v dveh podružnicah; v drugih podružnicah pa so vhodi na nje prosti, kar iz cerkve. V vseh cerkvah, razen pri dveh podružnicah, so pridižnice na desni strani.

Dekanija Videm.

V župnijski cerkvi M. B. na Dobovi je pridižnico napravil Ignacij Oblak, podobar v Celju, v gotskem slogu za 200 fl. Postavljena je na primernem kraju v sredini cerkve ob stebri na lastnem stojalu. Zunanji podij krasijo ob voglih polihromirane podobe — kipi štirih evangelistov, med njimi na poljih relief-podobe štirih cerkvenih učencov. Na strehi, ozaljšani z

okraski in z 12 gotskimi stolpiči, stoji v naravni velikosti na postave. Leta 1898 je bila pridiznica na novo poples-
kip Mojzesa, ki drži v levi roki tabli, z desnico pa kaže kana ter je kras romansko-gotski cerkvi.
(Dalje v prihodnji številki).

125.

Dubia ꝓum Motu proprio „Supremi disciplinae“ diei 2. Iulii 1911.

I. Dubium.

Quum ex *Motu Proprio* Sanctissimi Domini Nostri Pii Papae X. diei 2. elapsi mensis Iulii, Festum Nativitatis S. Ioannis Baptistae, a die 24. Iunii perpetuo translatum, assignatum fuerit Dominicæ ante Solemnia Ss. Apostolorum Petri et Pauli, tamquam in sede propria, nonnulli Reverendissimi Episcopi paragraphum quartum eiusdem *Motus Proprii* perpendentes, quo cautum est in locis peculiari Indulto Apostolico utentibus nihil esse innovandum incon-sulta Sede Apostolica, huic dispositioni obtemperantes, ipsam Sanctam Sedem adierunt, reverenter postulantes a Sacra Rituum Congregatione:

Utrum Dioeceses ubi hucusque Festum Nativitatis S. Ioannis Baptistae quotannis celebratum est die 24. Iunii cum Apostolica dispensatione a Feriatione, possint hunc diem retinere, vel potius debeant sumere praefatam Dominicam in Calendario Universali nuper assignatam Nativitati Sancti Praecursoris Domini?

Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii attento novissimo *Motu proprio* „De diebus festis“ una cum subsequentibus declarationibus, propositae

quaestioni rescribendum censuit: *Negative ad primam partem; affirmative ad secundam.*

Hanc vero resolutionem Sanctissimus Dominus Noster Pius Papa X. ratam habuit, probavit atque servari mandavit.

Die 7. Augusti 1911.

L. † S. **Fr. S. Martinelli**, *Praefectus*.

† **Petrus La Fontaine**, Ep. Charystien., *Secretarius*.

II. Dubium circa Vigiliis festorum suppressorum Motu proprio diei 2. Iulii 1911.

Relato ab infrascripto S. C. Concilii Praefecto in Audientia diei 15. Septembris 1911 Sanctissimo Domino Nostro Pio PP. X. dubio a pluribus Episcopis eidem S. C. proposito, an post *Motu Proprio* „*Supremi disciplinae*“ diei 2. Iulii 1911 adhuc servari debeant Vigiliae Festorum suppressorum, ex praecepto aut ex voto hucusque servatae, Sanctitas Sua iussit responderi: „*Affirmative*“.

Datum ex Secretaria S. C. Concilii die 18. Septembris 1911.

C. Card. **Gennari**, *Praefectus*.

L. † S.

I. Ferro, *Adiut.*

126.

Verlängerungen der Ablässe für die Teilnehmer an der Anbetung des ausgeſetzten allerheiligsten Altarsſakramentes.

Da die vom heiligen Apostolischen Stuhle mit dem Breve vom 6. April 1904 den Teilnehmern an der Anbetung des allerheiligsten Altarsſakramentes auf die Dauer von sieben Jahren gewährten Ablässe mit dem 1. Adventſonntage dieses Jahres ablaufen, hat das F. B. Ordinariat mit dem nachstehenden Schreiben vom 12. Oktober 1911 um Weitergewährung der genannten Ablässe angeſucht.

Beatissime Pater!

Per Breve Apostolicum de die 6. Aprilis 1904 Sanctitas Vestra christifidelibus dioecesis meae Lavantinae sollempni adorationi venerabilis Sacramenti, in dioecesi Dominica prima sacri Adventus (27. Novembris) 1904 a me introductae, devote adstantibus indulgentias, a Sancta Sede Apostolica Orationi quadraginta horarum in Urbe concessas, ad septennium largiri dignata est.

Quum indultum hoc die 27. Novembris 1911 exspiraturum sit, ego devotissime infrascriptus episcopus Lavan-

tinus humillime supplico, quatenus Sanctitas Vestra istud elementissime prorogare dignetur.

Pro qua gratia.

Marburgi in Styria, Austria, die 12. Octobris 1911.

Auf dieses Bittgesuch ist das Dekret der S. Congregatio S. Officii vom 21. Oktober 1911 herabgelangt, mit welchem die mehrerwähnten Ablässe auf weitere sieben Jahre bewilligt werden. Dieses Dekret lautet, wie folgt:

Die 21. Octobris 1911.

Sanctissimus D. N. D. Pius Div. Prov. Pp. X. per facultates R. P. D. Adessori S. Officii impertitas, benigne annuit pro petita prorogatione ad aliud septennium, servato tenore concessionis in supplici libello memoratae. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Aloisius Giambene,

Subtus pro Indulgiis.

Die näheren Erläuterungen hinsichtlich der mit dem angeführten Dekrete gewährten Ablässe sind im Kirchlichen

Verordnungsblatt Nr. XI. für das Jahr 1904, Abf. 102, Seite 169 zu finden.

127.

Verlängerung des Ablass-Indultes für jene Gläubigen, welche wenigstens jede zweite Woche beichten.

Unter dem 12. Oktober 1911 ist das F. B. Ordinariat neuerdings um Verlängerung des von der S. Congregatio Romanae et Universalis Inquisitionis mit Reskript vom 7. November 1908 auf die Dauer von drei Jahren gewährten Indultes eingeschritten, welchem zufolge alle Gläubigen der Lavanter Diözese, die wenigstens jede zweite Woche die hl. Beichte zu verrichten pflegen, aller in diese Zeit fallenden Ablässe theilhaftig werden können, ohne die für die einzelnen Ablässe vorgeschriebene Beichte abzulegen, wenn sie nur die anderen frommen Werke verrichten.

Das betreffende Bittschreiben lautet:

Beatissime Pater!

Tenore Indulti Apostolici de die 7. Novembris 1908 Sanctitas Vestra clementissime concessit, ut Christifideles dioecesis meae Lavantinae, qui singulis hebdomadis vel saltem altera quaque hebdomada sacram Confessionem peragere solent, omnes et singulas indulgentias, eo temporis intervallo occurrentes, absque sacra Confessione lucrari possint.

Quum indultum hoc, ad triennium concessum, die 7. Novembris 1911 expiraturum sit, ego devotissime infrascriptus episcopus Lavantinus humillime supplico

Sanctitati Vestrae, quatenus Indultum praememoratum benignissime prorogare dignetur.

Et Deus...

Sanctitatis Vestrae humillimus, devotissimus et obsequentissimus famulus et filius.

Marburgi in Austria, die 12. Octobris 1911.

Am 27. Oktober 1911 ist von der S. Congregatio S. Officii das nachstehende Reskript eingelangt, welches hiemit den hochwürdigen Beichtvätern zur Benennungswissenschaft bekannt gegeben wird:

Die 21. Octobris 1911.

Sanctissimus Dominus Noster Pius Divina Providentia PP. X. per facultates R. P. D. Adessori S. Officii impertitas, attenta Confessariorum inopia, benigne annuit pro gratia, ita ut Christifideles in praefata Dioecesi degentes, qui infra duas hebdomadas uniuscuiusque mensis sacramentalem confessionem peragere solent, omnes et singulas indulgentias eo temporis intervallo occurrentes, absque confessione pro singulis indulgentiis praescripta, lucrari possint et valeant, dummodo cetera opera iniuncta rite exequantur. Praesenti *ad quinquennium* valituro. Contrariis quibuscumque non obstantibus.

Aloisius Giambeni,

(L. S.)

Subtus pro Indulgiis.

128.

Sveta obhajila, darovana za svetega očeta papeža Pija X. v letu 1911.

Mednarodna zveza katoliških gospá v Parizu je z ozirom na tekoče leto 1911, ki je za svetega očeta leto žalosti polnega jubileja in mnogih bridkih dni, izprožila misel, da bi se naj povabili verni kristjani po vsem katoliškem svetu, da darujejo užaljenemu očetovskemu srcu Njih Svetosti v sladko tolažbo v obilnem številu sv. obhajila ter je pristavilo, da bodo števila sv. obhajil zapisana v zlato knjigo, ki se bo izročila papežu v imenu katoličanov vseh dežel.

Mednarodna zveza društev katoliških gospá na Dunaju se je obrnila v ta namen semkaj s prošnjo, da se naj odzovejo dotičnemu povabilu tudi prebivalci Lavantinske škofije.

Na to je izdal kn. šk. konsistorij z dne 13. maja 1911, štev. 2031, na vse dekanije naslednjo okrožnico:

„Kakor je vsemu katoliškemu svetu znano, je tekoče leto za svetega očeta Pija X. leto žalosti polnega jubileja in mnogih bridkih dni. Dobri katoliški kristjani

želijo nedvomno, po svoji moči tolažiti očetovsko sree svojega najvišjega Pastirja.

Mednarodna zveza društev katoliških gospá na Dunaju vabi zato s pismom z dne 28. aprila 1911, št. 1401/1/k, vse može, mladeniče, žene, mladenke in zlasti še otroke obširne Avstrije, da darujejo svetemu očetu v tolažbo in veselje sv. obhajila. Števila sv. obhajil bodo priobčena v posebni zlati knjigi, ki bo izročena papežu v imenu katoličanov vseh dežel.

Kn. šk. župnijski uradi so torej vabljeni, da pridobijo vernike, da darujejo sv. obhajilo za svetega očeta ter potom kn. šk. dekanijskega urada tekom enega meseca semkaj naznanijo imena društev in kongregacij, katerih udje bodo darovali sv. obhajila za svetega očeta pa tudi število sv. obhajil, katera nameravajo prejeti za svetega očeta bodisi možje in žene, bodisi mladeniči in mladenke ali šolski otroci“.

V pohvalo pridnim in pobožnim vernikom Lavantinske

škofije: udom raznih cerkvenih bratovščin, Marijinih kongregacij in katoliških društev, potem posameznim možem in ženam, mladeničem in mladenkam in zlasti še šolskim otrokom 'bodi povedano, da je število sv. obhajil, darovanih za svetega očeta nepričakovano veliko. In sicer se je naštel sv. obhajil v dekanijah: Maribor l. dr. b. 12.111, Staritrq 781, Celje 1716, Kozje 4400, Dravskopolje 4675,

Braslovče 6200, Konjice 9025, Velika Nedelja 13.000, Jarenina 1229, Sv. Lenart v Slov. gor. 12.922, Ljutomer 3163, Marenberg 6397, Maribor d. dr. b. 3280, Šmarje 5020, Novacerkev 171, Gornjigrad 2000, Ptuj 6600, Rogatec 11.230, Vuzenica 4430, Zavreče 3852, Škale 4037, Laško 9796, Videm 16.250 in Slovenska Bistrica 12.500, torej skupaj: 155.785 sv. obhajil.

129.

Ausschreibung der Religionslehrerstelle an der Volksschule I und Bürgerschule für Knaben in Marburg.

Unter dem 30. Oktober 1911, Z. 4942, ist von seiten des F. B. Lavanter Konfistoriums nachstehendes Zirkulare an die F. B. Dekanalämter zur Verständigung des hochw. Diözesanklerus erlassen worden:

„Der löbliche Stadtschulrat Marburg hat unter dem 18. Oktober 1911, Z. 2429, nachstehende Zuschrift anher gerichtet:

„An der Volksschule I und Bürgerschule für Knaben in Marburg kommt die vom k. k. Landes-Schulrate im Einvernehmen mit dem F. B. Lavanter Konfistorium nach §§ 1 und 3 des Gesetzes vom 14. Dezember 1888 L. G. Bl. Nr. 60 systemisierte, derzeit erledigte Religionslehrerstelle zur definitiven

Befetzung. Mit dieser Stelle sind die gesetzlichen Bezüge als: 1800 K Anfangsgehalt, 6 Dienstalterszulagen (Quinquennien) zu je 200 K, 3 Gehaltserhöhungen (Stufen 2, 3 und 4 mit je 200 K) und vorläufig eine Teuerungszulage von jährl. 130 K verbunden mit der Verpflichtung, den Religionsunterricht auch an der Mädchenbürgerschule zu erteilen.

Bewerber haben ihre ordnungsmäßig belegten, mit dem Nachweise der österr. Staatsbürgerschaft und der erforderlichen Missio canonica versehenen Gesuche bis längstens 20. November l. J. hieramts einzubringen.“

Mit Gegenwärtigem wird die obbezogene Zuschrift dem hochwürdigen Klerus zur Kenntnis gebracht.“

130.

Literatur. Slovstvo.

1. In der Felician Rauch'schen Buchhandlung in Innsbruck ist soeben erschienen: *Annus liturgicus cum introductione in disciplinam liturgicam* Auctore Michaelae Gatterer S. I., s. theologiae doctore et disciplinae liturgicae professore. Editio secunda. Oeniponte, 1912. Typis et Sumptibus Feliciani Rauch. (L. Pustet). — Das Buch, das vom F. B. Ordinariate über Ersuchen obgenannter Buchhandlung dem hochw. Seelsorgeklerus gern empfohlen wird, zählt XXI+402 Seiten und ist durch alle Buchhandlungen zu nachstehenden Preisen zu beziehen: Broschiert 3 K 40 h, in Leinwand Rotschnitt 4 K 40 h.

2. Tiskarna sv. Cirila v Mariboru je tiskala in založila knjigo: Krščanski vojak. Pouk slovenskim mlade-

ničem, ki so poklicani v vojaško službo. Priredil Valentin Rozman, c. in kr. vojaški kurat. V Mariboru, 1911. Str. 119. Vsebinska knjigi je: Vojaški poklic. Prisega. Pomen zastave. Ljubezen do domovine. Svetost kraljeve krone. Pokorščina. Izpolnjevanje dolžnosti. Tovarištvo. Bratovsko opominjanje. Vera. Molitev. Pijančevanje. Pohotnost. Samomor. — Z ozirom na prošnjo č. gosp. pisatelja z dne 2. novembra 1911 se priporoča knjiga v zmislu konstitucije „CXI. De cura iuvenum ad militiam conscriptorum“ Lavantinske sinode leta 1906 in v zmislu odstavka 101. „Militärfürsorge“ v Cerkvem zakoniku za Lavantinsko škofijo, letnik 1911, številka X. vsem č. gg. dušnim pastirjem v nakup in poljubno porabo.

131.

Diözesan-Nachrichten.

Inbestiert wurde Herr Vinzenz Lorenčič, Provisor zu St. Oswald im Draufwalde, auf eben diese Pfarre. In den dauernden Ruhestand ist getreten Herr Karl Gmeiner, Pfarrer zur Hl. Maria in Scheuern. Gestorben ist Herr Georg Galun, pensionierter Pfarrer von Hörberg, in Cilli am 24. Oktober im 66. Lebensjahre.

F. B. Lavanter Ordinariat zu Marburg.

am 15. November 1911.

† Michael,
Für Bischof.